

Det er personligheter som vil gå langt for å stoppe et analyselaboratorium i Tromsø.

Olav Gunnar Ballo, tidligere RMI-direktør

POLITIKK I DNA: I tillegg til at det krangles i Oslo, er det også en god del politikk i det faktum at kun RMI kan utføre disse analysene.

Hålogaland lagmannsrett ønsket i 2006 også en annen sakkyndig på DNA-analyse, i tillegg til den fra Rettsmedisinsk institutt (RMI) i Oslo. Det fikk de fra nystartede Gena, institutt for DNA-analyse.

I motsetning til RMI har Gena internasjonal sertifisering for å utføre rettsgenetiske analyser. Instituttet ble i 2005 grunnlagt av Ragne Kristin Farmen. Hun har mastergrad i forensic science. Tenk CSI på TV, og se for deg Ragne Kristin Farmen. På toppen av denne utdannelsen har hun en doktorgrad i DNA-analyse – og det altså fra et medisinsk fakultet.

Farmens kompetanse er etterspurt i hele landet. Mandag avga et av hennes kull studenter på Universitetet i Stavanger eksamen i rettsgenetik.

– Og det er det eneste universitetet som utdanner i rettsgenetik i Norge, sier Ragne Kristin Farmen.

Gena får imidlertid ikke lov til å jobbe for politiet. Det har landets øverste politiske ledelse sørget for.

– Utgangspunktet vårt var å bli et supplement til Rettsmedisinsk institutt. Det er ingen ting i lovverket, eller for den saks skyld våre kvalifikasjoner, som hindrer oss å utføre analyser. Dette er politikk – og lite annet, sier Ragne Kristin Farmen.

KOSTER TO TUSEN: Justisdepartementet skriver i revidert statsbudsjett i september at saksbehandlingstiden ved RMI i snitt er på 140 dager. Situasjonen er helt annen for Farmens institutt. Der tar det

Vi utfører i dag rundt 2.000 analyser årlig, mens kapasiteten er 20.000 analyser.

Ragne Kristin Farmen, Gena-grunnlegger

KORTVARIG DNA-SJEF: Olav Gunnar Ballo er nå fastlege i Alta etter at han etter ni måneders virke gikk på en smell som landets DNA-sjef. Foto: Odd Magne Haugen/Altaposten

SPORSIKRING: Det å foreta en DNA-analyse tar ikke mer enn to uker, men i Norge er ventetiden mange måneder. Foto: Ipark/Gena

BARE STATLIG: NHO-direktør Paul Chaffey mener rettssikkerheten trues av at staten er allergisk mot andre enn seg selv. Foto: Abelia

maksimum to uker å få fram resultatene.

– Ofte tar det kun en uke, eller faktisk enda kortere tid. Vi har dog hatt svært vanskelige analyser som har tatt opp i 20 dager. Vi utfører i dag rundt 2.000 analyser årlig, mens kapasiteten er 20.000 analyser. Laboratoriet står med andre ord tomt 90 prosent av tiden, og det for analyser det er en voldsom etterspørsel for, sier Ragne Kristin Farmen.

Det synes hun er leit. Spesielt siden det kun er politikk som hindrer at samfunnet kunne fått raskere svar på viktige spørsmål.

– Noen kan si at politisk ideologi går ut over rettssikkerhet. Jeg mener at flere fagmiljø ville gjøre situasjonen bedre for politiet. Jeg ser for meg at det kan være frustrerende for taktiske etterforskere å vente i et halvår på et resultat de kunne fått på en uke for et par tusenlapper hos oss, sier Ragne Kristin Farmen.

Dersom DNA-prøven er et sentralt spor i saken, må saken ganske enkelt ligge i påvente av at RMI skal gjøre seg ferdig.

RMI IKKE SERTIFISERT:

Abelia er NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Sjefen der heter Paul Chaffey. Han har bak seg to perioder for SV på Stortinget. Han går ikke i dag god for den politikken som utøves av de rødgrønne når det kommer til DNA-saken.

– Det er åpenbart ideologiske grunner for at myndighetene ikke åpner for at andre enn den kan levere analysetjenester, sier Paul Chaffey.

Gena er medlem i hans organisasjon. Han mener de kunne blitt et godt tilskudd for rettssikkerheten i landet. Gena har da også nytt godt av offentlige tilskudd.

– Innovasjon Norge har støttet bedriften fordi de synes det er viktig å bygge opp en slik kompetanse. Så svarer en annen del av staten at de ikke er det. Man kan bli forvirret av mindre, og i mellomtiden må dem som trenger resultater vente stadig lengre, sier han.

Han har fått med seg flere oppslag om arbeidskonflikter på Rettsmedisinsk institutt i Oslo. Han håper virkelig at de

Det å få analyse tidlig i en sak vil kunne gi oss nye holdepunkter.

Morten Pettersen, kriminalavdelingssjef

kommer seg over kneika.

– Jeg kjenner ikke den saken, men jeg kjenner systemet for ISO-sertifisering. RMI er ikke, som deres motstykker i Sverige og Danmark, sertifisert. Gena er også sertifisert. Så om det var sikkerhet for kvalitet man var ute etter, da gikk man nok helst til andre enn dagens statlige alternativ, sier Paul Chaffey.

TRENERER TROMSØ:

Tromsømiljøet la fram en plan for å bli et alternativ og et tilskudd for Politidirektoratet i 2006. Man så at DNA-reformen ville medføre et meget stort press på rettsmedisinsk i Oslo. Det var imidlertid ikke den eneste argumentasjonen.

– Det er sjelden bra med monopol innen et fagfelt, heller

ikke innen et rettsområde hvor uavhengige analyser av prøvesvar etterspørres. Dette så også justiskomiteen i 2007. En samlet komité anbefalte departementet om å bevilge penger til oppstart av et DNA-analyselaboratorium i Tromsø, sier Lars Uhlin-Hansen, professor i rettsmedisin ved Universitetet i Tromsø.

Det kom penger i 2009. For 1,3 millioner kroner skulle man i Tromsø starte opplæring innen rettsgenetik. For i år har de fått i underkant av tre millioner kroner, men trenger 20 millioner kroner for å få et fullt utrustet laboratorium. Rettsmedisinsk i Oslo har fått 130 millioner kroner på samme tidsrom.

– For 2010-nivået er videreført i forslaget for 2011. Det er for lite. Vi burde vært i gang i dag, men det virker som om det mangler politisk vilje, sier professor Lars Uhlin-Hansen.

BESKYTTER OSLO: Statssekretær Terje Moland Pedersen (Ap) uttalte til i Tromsø 27. oktober at man først skal få kontroll på arbeidskonflikten på RMI. Så skal man foreta en «bredere gjennomgang av det rettssakkyndige området».

Noen ser på dette som en omkamp fra Oslos side, at de ikke ønsker å få iverksatt det som allerede er uttalt statlig politikk.

– Seksjonsledelsen ved RMI har ikke vært opptatte av avlastning, verken i forhold til Stavanger eller Tromsø. De ville hegne om sitt eget. Det ser vi på den motviljen hospitanter fra Tromsø blir møtt med på seksjonen i Oslo. Dette stikker kjepper i hjulene for å få Tromsø opp å gå, sier Olav Gunnar Ballo.

Prosjektlederen i Tromsø mener at mye ved situasjonen i Oslo tilsier at man bør sette opp farten med å skaffe et alternativ, ikke senke farten.

– Personlig må jeg vel kunne si at det kanskje akkurat nå ville vært smart å bygge opp et laboratorium i Tromsø, sier Uhlin-Hansen.

De utfører nå testprøver ved hjelp av eksisterende utstyr på universitetet og er også godt i gang med akkrediteringsprosessen. De trenger imidlertid eget utstyr for å utføre DNA-analyser på oppdrag fra politiet.

– Vi har håp om å kunne utføre en del analyser for Troms politidistrikt neste år. Dersom de 20 millionene utbeholdes, vil vi ikke være i stand til mer enn som så – og elektronisk samhandling med Kripes, RMI og politi utgår. Det vil gjøre arbeidet mindre effektivt, sier Lars Uhlin-Hansen.

